

bres, at vi her befinde os paa et Undtagelsesgebeet. Det er dog ellers naturligt og anerkjendt og gjort gjældende i alle andre Livsforhold uden mindste Indvending, at en Mand selv skal sørge saaledes for sin Eiendom, at Andre ikke derved lide Skade. Det er kun i den her foreliggende Retning, at vi, naar den Pligt, der saaledes paahviler Eierens, bliver meget byrdefuld for ham, komme ind paa den Undtagelse, at lade Andre bidrage dertil, og f. Ex. endogfaa at lade Kjøbenhavnerne bidrage til Sandflugtens Dæmpning; men dette bør dog ikke strækkes for vidt. Hertil kommer, at Dæmpningens Resultat, saaledes som den høitærede Minister ogsaa bemærkede, ikke blot kan være, at Sandflugten bliver usfabelig, men ogsaa, at den bliver brugbar enten til Græsning af Creaturer, eller til Højbjergning, men disse Fordele ville jo alene tilflyde Eierens. Hvad der fordres af eller paahviler Eierens, er, som sagt, ikke Andet end, at han skal sørge for, at hans Eiendom ikke gjør Skade, og dertil faaer han et saa stort Tilskud af Sognet, af Amtet og af hele Staten, at jeg finder det rigtig — det er, som sagt, en reen Skjønssag —, at han bidrager ligesaameget dertil, som Communen. Derimod finder jeg det meget heldigt, at det af det paagjældende Endringsforslag klart fremgaaer, at Communen aldrig skal kunne lucrere paa Eierens Beføstning. — Den foreslaaede Tilføining til Lovudkastets § 8 finder jeg i den Grad at indeholde en Selvfølge, at det er ligegyldigt, om den kommer til at staae i Paragraphen eller ikke. Meningen er jo, hvad der ikke kan være mindste Tvivl om, at Communen, der med Tilskud af Stat eller Amt skal udføre Arbeidet, selv maa udrede, hvad der behøves udover det gjorte Overslag, men ogsaa tjene, hvad der bespares paa dette. At den nu, naar den modtager Amtets og Statens Tilskud, maa give Dvittering derfor, det forekommer mig i den Grad at være en Selvfølge, at det meget vel kunde undlades at sige det; men det gjør ganske vist heller ikke Skade udtryffeligt at sige det; der findes jo overhovedet i alle vore Love mange overflødige Ting, der godt kunde være udeladte. — Hvad det til § 9 stillede Endringsforslag angaaer, da gjør det mig ondt i Anledning af samme

at maatte komme tilbage til den tidligere Forhandling om det i denne Paragraph omskribte Spørgsmaal; men jeg maa dog, da jeg ikke tør forudsætte, at de ærede Medlemmer, forsaavidt de ikke have siddet her i Thinget under de tidligere Forhandlinger om denne Sag, have gjort sig bekendt med disse, erindre om, at der paa ingen Maade, som det maaffee kunde antages efter de Ord, der saalt her ved første Behandling, er Tale om en reen retsphilosophisk Principstrid mellem den høitærede Minister og mig. Ivertimod var det, inden jeg under hine Forhandlinger i en tidligere Samling havde luftet Munden op, at næsten alle de talrige Medlemmer fra Klitegnene, som den Gang sad i Landstthinget, nedlagde meget bestemte Indsigelser imod den i § 9 af Ministeriet foreslaaede Bestemmelse. Spørgsmaalet er jo her det, om den enkelte Lodseier kan tvinge Communen til at overtage, ikke hans hele Eiendom, men kun en Deel deraf; Forholdene ere jo nu, Gud ske Lov, af den Bestaffenhed her i Danmark, at Klitegnene næsten ere de eneste, hvori dette Spørgsmaal kan opstaae. Det er et eiendommeligt Forhold, vi her have at gjøre med, netop det Modsatte af Expropriation. Vi have Bestemmelser nok, hvorefter det Offentlige kan tage en Eiendom fra en Mand for at bruge den i det almindelige Statsformaals Tjeneste; men at en enkelt Mand skal kunne tvinge Staten eller Communen til at tage hans Eiendom, er et Forhold, hvorom der ikke vel kan blive Tale uden i Klitegnene. Det er et anomalt Forhold, og det er i og for sig en betenkelig Sag, at Communen mod sin Villie skal kunne gjøres til Domaneieier. Den eneste Betingelse, hvorunder det bør være tilstedeligt, er derfor den, at det er temmelig store, samlede Strækninger, hvorom der er Spørgsmaal; thi vi maae husse vel paa, at deraf følger, at der maa ind sættes en communal Domaneiebestyrelse, og at der maa træffes andre extraordinaire Foranstaltninger. Jeg veed nok, at der omkring i Communerne findes Pletter, hvor der ligger Sandgrave, Fattighuse og deslige, der tilhøre Communen, men disse kunne dog aldrig betragtes som egentlige Eiendoms-gjenstande, saaledes som Klitstrækningerne ville